

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde Kullandıkları Yöntem ve Tekniklere İlişkin Görüşleri

Pınar DUMAN, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, pinarduman011@gmail.com, Türkiye, 0000-0003-0429-9639

MAKALE BİLGİSİ	ÖZET
Geliş : 05.02.2023 Kabul: 14.02.2023 Makale türü: Araştırma makalesi	Sosyal Bilgiler, toplumla iç içe bir derstir. Sosyal bilgiler bireyi günlük yaşamında karşısına çıkabilecek her duruma hazırlayan, yönlendiren ve eğiten bir çalışma alanıdır. Böylesine önemli bir dersin hangi yöntem ve teknikler ile en verimli şekilde aktarılacağına tespit edilmesinin sosyal bilgilerin eğitim-öğretim sürecine yarar sağlayacağı düşünülmektedir. Bu düşünceden hareketle gerçekleştirilen bu araştırmada Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin derslerinde kullandıkları yöntem ve tekniklere ilişkin görüşlerinin irdelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim deseni ile desenlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 2022-2023 eğitim öğretim yılında Türkiye'deki bir il merkezinde görev yapmakta olan sekiz gönüllü Sosyal Bilgiler öğretmeni oluşturmaktadır. Çalışma grubunun belirlenmesinde kolay ulaşılabılır örneklem tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın verilerinin toplanmasında araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Toplanan veriler, betimsel analiz tekniği ile çözümlenmiştir. Araştırmada sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerde çeşitli yöntem ve teknikler kullandıkları ve öğretmenlerin öğrencileri aktif duruma getiren yöntem ve teknikleri kullanmayı tercih ettikleri belirlenmiştir. Araştırma sonunda ulaşılan saptamalar esas alınarak birtakım önerilerde bulunulmuştur. Anahtar kelimeler: Sosyal bilgiler, sosyal bilgiler öğretmenleri, yöntem, teknik, görüş.
Atf	Duman, P. (2023). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde kullandıkları yöntem ve tekniklere ilişkin görüşleri. <i>International Journal of Progressive Studies in Education</i> , 1(1), 31-50. https://doi.org/10.5281/zenodo.7651441

Opinions of Social Studies Teachers about the Methods And Techniques They Use in Social Studies Lessons

Pınar DUMAN, Ağrı İbrahim Çeçen University, pinarduman011@gmail.com, Turkey, 0000-0003-0429-9639

ARTICLE INFO	ABSTRACT
Recieved: 05.02.2023 Accepted: 14.02.2023 Article type: Research article	Social Studies is a lesson that is intertwined with society. Social studies is a field of study that prepares, directs and educates an individual for any situation that may arise in his daily life. It is thought that determining which methods and techniques will transfer such an important lesson in the most efficient way will benefit the educational process of social information. In this research, which was carried out based on this idea, it was aimed to examine the methods and techniques that Social Studies teachers use in their lessons and their opinions about these methods and techniques. The research is patterned with phenomenology design, one of the qualitative research methods. The study group of the research consists of eight volunteer Social Studies teachers who are working in a provincial center in Turkey in the 2022-2023 academic year. An easily accessible sampling technique was used to determine the study group. A semi-structured interview form developed by the researcher was used to collect the data of the study. The collected data were analyzed by descriptive analysis technique. In the research, it has been determined that social studies teachers use a wide variety of methods and techniques in the lessons and that teachers prefer to use methods and techniques that make students active. A number of suggestions have been made based on the findings reached at the end of the research. Keywords: Social studies, social studies teachers, method, technique, opinion.

GİRİŞ

Geçmişten günümüze kadar eğitim, toplum hayatında çok önemli bir yer edinmiştir. Eğitim bireylere toplumların geçmiş yaşantılarını aktaran, kültürel ve sosyal değerlerini benimseten, toplumun geleceği olan gençleri her türlü açıdan donatmayı ve geliştirmeyi amaç edinen ve bunu yaparken belirli kurum ve kuruluşlardan faydalanan bir süreç olarak ifade edilebilir. Eğitim, ülke içerisinde etkin vatandaşların yetiştirilmesinin yanı sıra devletin kalkınmasına ve gelişmiş ülkeler seviyesine yükselmesine yarar sağlayacak nitelikli bireylerin yetiştirilmesine de destek vermektedir (Karatekin, Merey ve Keçe, 2015). Bu kapsamda nitelikli ve etkin bireylerin yetiştirilebilmesi için her alanda kendini geliştirmiş, çağdaş eğitim sistemiyle iç içe olan aydın öğretmenlere ihtiyaç vardır.

Öğretmenler öğretimi şekillendiren, öğrencilerin yaşamlarını ve tutumlarını etkileyen kişilerdir. Dolayısıyla eğitim öğretim sürecindeki en önemli rolü üstlenmektedir (Şimşek vd., 2013). Eğitimin temel yapı taşını oluşturan okullar aracılığı ile öğrencileri yaşama hazırlamakta ve bu süreci gerçekleştirirken hedef ve kazanımlara uygun birtakım yöntem ve tekniklerden faydalanmaktadır. Bir dersin işlenmesi aşamasında öğretmenin bir plan program dâhilinde ilerlemesi son derece önemlidir. Belirlenen hedefe ulaşmanın en kolay yolu, derse uygun yöntem ve tekniğin belirlenmesidir (Arıcı, 2010). Buna yönelik olarak doğru yöntem ve tekniğin seçilmesi öğrenmeyi kolaylaştıracak ve öğrencinin dersten verim almasına katkı sağlayacaktır. Bu noktada yöntem ve teknik ifadelerinin doğru anlaşılması önem arz etmektedir.

Alanyazın incelendiğinde yöntem ve teknik ifadelerinin bazen eş anlamlı kullanıldığı görülmüştür. Bundan ötürü yöntem ve teknik kavramları irdelendiğinde yöntem, belirlenen bir amacı gerçekleştirmek için bilinçli olarak seçilen ve problemin çözümüne yönelik kişi tarafından oluşturulan yol, süreç olarak ifade edilebilir (Sözer, 1998). Teknik ise hedeflere ulaşmak için belirlenen yolun uygulanması olarak açıklanmaktadır (Bozpolat vd., 2016). Burada yöntem ifadesi genel bir anlamda kullanılırken teknik ifadesi daha dar kapsamlıdır (Sözer, 1998). Bu doğrultuda, yöntem ve teknik kavramlarının iyi anlaşılması ve öğretmenlerin çağdaş yöntem ve teknikleri derslerinde kullanması 21.yüzyılın getirdiği bilgi yoğunluğunun anlaşılması açısından fayda sağlayacak ve öğrenmeleri kalıcı kılacaktır. 2005 yılında yapılandırmacı yaklaşıma geçilmesiyle beraber çağdaş birçok yöntem ve teknik eğitim sistemine dâhil edilmiştir. Buna bağlı olarak öğretmenlerin derslerinde kullandıkları geleneksel yöntemlerden ziyade yapılandırmacı yaklaşımın temelinde yer alan öğrenci merkezli yöntem ve teknikleri uygulaması beklenmektedir (Sünbül, 2011). Bunun yanı sıra yöntem ve teknikler dersin amacına uygun olarak seçilmelidir. Öğretmenlerin öğrenme ortamını hazırlarken seçtiği yöntem ve teknikler, belirli unsurlara göre değişiklik göstermektedir. Bu unsurlar (Sözer, 1998);

- Eğitim sisteminin benimsediği hedef ve amaçlar,
- Öğrencinin hazırbulunuşluğu,
- Öğrencilerin bireysel farklılıkları,
- Ders araç gereçlerinin durumu,
- Derse ayrılan zaman,

- Öğretmenin mesleki donanımına bağlı olarak farklılık göstermektedir.

Belirlenen en iyi yöntem ve teknik; dersin hedefine, sınıftaki öğrenci sayısına, öğrencinin hazırbulunuşluk düzeyine ve zamanın verimli kullanılmasına uygun olmalıdır (Kulak ve Ayparçası, 2018). Eğer öğrenme ve öğretme süreci istenildiği gibi gerçekleşmiyorsa sürecin yürütülmesinde planlanan yöntem ve tekniklerin değiştirilmesi gerekmektedir. Olanaklar dâhilinde oluşturulan öğrenme ortamı, etkili öğrenmeyi hızlandıracaktır (Demirkan ve Saraçoğlu, 2016). Bu durum tüm derslerde olduğu gibi sosyal bilgiler dersi açısından da öyledir. Nitekim sosyal bilgiler dersinin uygun yöntem ve tekniklerle aktarılması öğrenmeyi kolaylaştıracaktır.

Sosyal bilgiler, çoklu disiplinlerden faydalanarak elde ettiği bilgileri ilkökul ve ortaokul çağındaki öğrencilerin düzeyine indirgeyen ve günlük yaşama yönelik bilgi, beceri ve değer kazandırmayı amaçlayan bir alandır (Deveci ve Bayram, 2022). Sosyal bilgiler bunu yaparken çağın gerektirdiği insan tipinin oluşmasına büyük yarar sağlar. Bu denli önemli olan sosyal bilgiler dersinde uygun yöntem ve tekniklerin kullanılması verilen eğitimin verimliliğini artırabilir. Ayrıca sosyal bilgiler dersinde tek bir yöntem ve tekniğin tercih edilmesi öğrenmeyi zorlaştırabilir. Yöntem ve tekniklerle zenginleştirilmiş bir ders ise bireysel farklılıklar sebebiyle oluşan öğrenme zorluğunu ortadan kaldırabilir. Öğretmen sınıf ile etkileşim içerisinde bulunduktan sonra sınıf için en ideal yöntem ve tekniği bulmalı, planlamalarını ona göre yapmalıdır. Derslerde kullanılacak pek çok yöntem ve teknik mevcuttur. Sosyal bilgiler dersinde de kullanılması uygun olan birtakım yöntem ve teknikler bulunmaktadır. Bunlardan bir kısmı aşağıda belirtilmiştir (Sünbül, 2011):

- Anlatım yöntemi
- Soru-cevap yöntemi
- Tartışma yöntemi
- İş birlikli öğrenme yöntemi
- Gezi gözlem yöntemi
- Buluş yoluyla öğrenme yöntemi
- Proje yöntemi
- Tartışma yöntemi
- Gösteri tekniği
- Örnek olay yöntemi
- Drama ve rol yapma tekniği
- Problem çözme yöntemi
- Altı şapkalı düşünme tekniği
- İstasyon tekniği
- Grup çalışması yöntemi
- Teknoloji uyumlu yöntem ve teknikler
- Beyin fırtınası yöntemi

Görüldüğü üzere sosyal bilgiler dersinde kullanılabilir pek çok yöntem ve teknik bulunmaktadır. Sosyal bilgiler dersinde öğretmenin bilgiyi aktarmasından ziyade nasıl aktardığı önemli olduğu için öğretmenin çağdaş yöntem ve tekniklere hâkim olması ve doğru seçimler yapması, etkili sonuçlar sağlayabilir. Alanyazında yapılan incelemeler sonucunda bu konu ile ilgili çeşitli alanlarda birçok çalışmaya (Arıcı, 2006; Aşillioğlu, 2006; Saracaloğlu ve Karasakaloğlu, 2011; Kayabaşı, 2012; Kubat, 2016; Demirkan ve Saraçoğlu, 2016; Bozpolat vd., 2016; Yılmaz, 2017; Kulak ve Ayparçası, 2018; Avcı ve Kayabaşı, 2019) rastlanmıştır. Söz konusu çalışmalar incelendiğinde çalışmaların çoğunlukla öğretmenlerin derslerinde hangi yöntem ve teknikleri kullandıklarını inceledikleri görülmüştür. Bahsi geçen çalışmaların sonuçlarına göre öğretmenler, çoğunlukla derslerinde geleneksel eğitim yaklaşımını kullandıklarını ve yapılandırmacı yaklaşımın getirdiği çağdaş yöntem ve teknikleri uygulayamadıklarını belirtmişler ve gerekçelendirmişlerdir. Sosyal bilgiler alanında ise derslerde uygulanan yöntem ve tekniklerin öğretmen görüşleri kapsamında incelendiği az sayıda çalışmaya (Berkant ve Arslan, 2015) rastlanmıştır.

İlkokul ve ortaokul düzeyindeki öğrencilere günlük yaşamla ilgili bilgi, beceri ve değerler kazandırmayı amaçlayan sosyal bilgiler dersinin eğitimi, etkili yöntem ve tekniklerin kullanılmasını gerektirmektedir. Öte taraftan sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal bilgiler dersinde kullandıkları yöntem ve teknikleri içselleştirmeleri, onları kullanmak konusunda yetkinleşmesi önemlidir. Bu bağlamda sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerde kullandıkları yöntem ve tekniklere ilişkin görüşlerinin araştırılması gerektiğine karar verilmiştir. Bu çalışmada alanyazında çalışmalardan farklı olarak sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde hangi yöntem ve tekniğin kullanılmasını yararlı buldukları yönünde görüşleri alınmıştır. Sahada bulunan öğretmenlerden bu yönde görüşlerin alınmasının sosyal bilgiler dersinin eğitim ve öğretim sürecinin tasarlanmasında yarar sağlayacağı, benzer çalışmalar yapmak isteyen araştırmacılara kaynak oluşturacağı düşünülmektedir.

AMAÇ

Bu araştırmanın amacı, sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerin kullandıkları yöntem ve tekniklere ilişkin görüşlerinin derinlemesine irdelenmesidir. Bu amaç kapsamında aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- Sosyal bilgiler öğretmenleri derslerinde hangi yöntem ve teknikleri kullanmayı tercih etmektedirler?
- Sosyal bilgiler öğretmenleri hangi yöntem ve tekniklerin sosyal bilgiler dersi açısından daha etkili olduğunu düşünmektedirler?

YÖNTEM

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim deseni kullanılmıştır. Olgubilim, var olan olguyu ortaya çıkarır ve olgunun insanlar tarafından nasıl algılandığını, nasıl değerlendirildiğini onların görüşlerini alarak derinlemesine inceler (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Olgular yaşadığımız dünyada

yaşantılarımız sonucu elde ettiğimiz deneyimler, olarak ifade edilebilir. Bu açıdan olgubilim deseni, farkında olduğumuz bu olguları çeşitli açılardan inceleyerek ayrıntılı veriler elde edilmesini sağlar (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu çalışmada sosyal bilgiler öğretmenlerinden derslerde hangi yöntem ve tekniklerin kullanılmasının uygun olduğu konusunda derinlemesine görüş alınması açısından bu desenin kullanılması uygun görülmüştür. Bu çalışma Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'nun 29.11.2022 tarih ve 273 sayılı etik kurul kararı kapsamında gerçekleştirilmiştir.

Katılımcı Grubu

Araştırmanın katılımcı grubunda 2022-2023 eğitim öğretim yılında Türkiye'deki bir ilin merkezinde görev yapmakta olan sekiz gönüllü sosyal bilgiler öğretmeni yer almıştır. Araştırmada kolay ulaşılabilir örneklem tekniği kullanılmıştır. Kolay ulaşılabilir örnekleme, mevcut olan duruma hızlı ve kolay ulaşılmasını ve maliyet açısından avantajlı olunmasını sağlayan bir yöntemdir ve nitel araştırmalarda tercih edilmektedir (Baltacı, 2018). Araştırmada bu örneklemin tercih edilmesinin nedeni, katılımcı grubun araştırmacıya yakın olması ve ulaşım kolaylığı sağlamasıdır. Katılımcılar herhangi bir ölçüte bağlı olmadan rastgele seçilmiş ve her bir öğretmen harfler ile isimlendirilmiştir. Katılımcılara ilişkin bilgiler Tablo1'de verilmiştir:

Tablo1. Katılımcılara ilişkin bilgiler

Katılımcılar	Cinsiyet	Yaş	Çalışma süresi	Eğitim Durumu
B1	Kadın	25	2 yıl	Yüksek Lisans
B2	Erkek	30	1yıl	Lisans
B3	Kadın	24	5yıl	Yüksek Lisans
B4	Erkek	45	10 yıl	Lisans
B5	Kadın	30	3yıl	Yüksek Lisans
B6	Kadın	28	4 yıl	Lisans
B7	Erkek	40	15 yıl	Lisans
B8	Erkek	21	2 yıl	Yüksek Lisans
Toplam	8			

Tablo 1'de görüldüğü üzere araştırmanın çalışma grubunu 4 kadın ve 4 erkek olmak üzere toplamda 8 gönüllü sosyal bilgiler öğretmeni oluşturmuştur. Cinsiyet değişkenleri arasındaki dağılım rastgele bir şekilde oluşturulmuştur. Her bir öğretmen B harfi ve ardına eklenen bir rakam ile kodlanmıştır. Öğretmenlerin mesleki kıdemleri, yaşları ve eğitim durumları tabloda belirtilmiştir.

Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması

Araştırmanın veri toplama aracı, araştırmacı tarafından araştırmanın amacına uygun olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu şeklinde hazırlanmıştır. Bu soruların hazırlanması sürecinde nitel araştırmalar konusunda uzman iki araştırmacıdan görüş alınmıştır. Soruların anlaşılabilirliğinin

denetlenmesi amacıyla ayrıca pilot uygulama yapılmıştır. Pilot uygulama sonrasında sorularda düzeltmeler yapılmış ve formun son hali oluşturulmuştur. Araştırmada öğretmenler ile yapılan görüşmeler, öğretmenlerin görev yaptıkları okullarda yapılmış, ses kayıt cihazına kaydedilmiş ve çözümlenmek üzere bilgisayarda yazı formatına çevrilerek dosyalanmıştır. Görüşmeler toplam altı saat sürmüştür.

Verilerin Çözümlemesi

Araştırmada toplanan verilerin çözümlenmesi amacıyla betimsel analizden faydalanılmıştır. Betimsel analiz; nitel araştırma içerisinde yer alan, elde edilen verilerin önceden belirlenmiş temalar altında çözümlenmesini ve yorumlanmasını ifade eden veri analiz türüdür (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Betimsel analiz süreci şu şekilde yürütülmüştür:

- Verilerin toplanması
- Veriler dâhilinde temaların oluşturulması
- Temalar dâhilinde kodların oluşturulması
- Bulguların yorumlanması

Araştırmada betimsel analiz tekniğinin kullanılmasının nedeni, çözümlenmenin veri toplama aracı olarak kullanılan görüşme formunda yer alan sorulara göre yapılmış olmasıdır. Görüşme formunda yer alan sorular, tema olarak kabul edilmiştir. Sözü edilen sorular şöyledir:

- Derslerde hangi yöntem ve teknikleri kullanmayı tercih ediyorsunuz?
- Size göre hangi yöntem ve teknikler öğrenci başarısını daha olumlu etkilemekte ve öğrencileri derse daha fazla motive etmektedir?
- Her sınıfta aynı yöntem ve teknikleri mi yoksa farklı yöntem ve teknikleri mi kullanırsınız? Neden?
- Tercih etmediğiniz yöntem ve teknikler nelerdir?

BULGULAR

Araştırmada elde edilen veriler, araştırmanın görüşme soruları kapsamında temalara ayrılmıştır. Buna bağlı olarak kodlar oluşturulmuş ve şekiller üzerinde gösterilmiştir.

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde Kullanmayı Tercih Ettikleri Yöntem ve Tekniklere İlişkin Görüşleri ile İlgili Bulgular

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde hangi yöntem ve teknikleri kullanmayı tercih ettiklerine yönelik bulgular, katılımcılar esas alınarak sınıflandırılmıştır. Söz konusu sınıflandırma, Şekil 1'de gösterilmiştir:

B1	•Beyin fırtınası, soru-cevap, buluş yoluyla öğrenme, düz anlatım, drama
B2	•Soru-ceva, tartışma, teknoloji tabanlı teknikler
B3	•Teknoloji tabanlı teknikler, soru-cevap, drama, işbirlikli öğrenme, sunum
B4	•Buluş yoluyla öğrenme, işbirlikli öğrenme, soru-cevap, beyin fırtınası, drama, altı şapka, tartışma, münazara
B5	•Beyin fırtınası, münazara
B6	•Düz anlatım, soru-cevap, tartışma
B7	•Düz anlatım, işbirlikli öğrenme, istasyon, altı şapka, soru-cevap, oyun
B8	•Sunum, beyin fırtınası, soru-cevap, istasyon

Şekil 1. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde hangi yöntem ve teknikleri kullanmayı tercih ettiklerine yönelik bulgular

Araştırmada yer alan sosyal bilgiler öğretmenlerinden bazıları derslerde sıklıkla beyin fırtınası, soru-cevap tekniği, düz anlatım tekniği, buluş yoluyla öğrenme, drama-rol oynama, iş birlikli öğrenme yöntemi, gezi-gözlem, istasyon tekniği, altı şapka tekniği, teknoloji uyumlu yöntem ve teknikler, proje yöntemi, tartışma yöntemlerini kullandıklarını dile getirmişlerdir. Bu görüşe sahip olan B1 “Derslerimde öğrencileri çok yönlü geliştirmek amacıyla beyin fırtınası, soru-cevap tekniği, düz anlatım, iş birlikli öğrenme, drama yöntemini kullanıyorum. Soru-cevap tekniği ile konuyu pekiştirmelerini, rol oynama ve drama tekniği ile empati becerilerini geliştirmeyi, beyin fırtınası ile olaylara çok yönlü bakmayı, iş birlikli öğrenme ile karşılıklı yardımlaşmayı ve grup bilincini ortaya çıkarmayı amaçlıyorum. Düz anlatım yöntemini ise sözel konuların fazla olduğu alanlarda genellikle tercih ediyorum.” şeklinde görüşünü ortaya koymuştur. Araştırmaya katılan ve benzer görüşe sahip olan B2 “Tercih ettiğim yöntem ve teknikler arasında soru-cevap tekniği, tartışma ve teknolojiye uyumlu olan yöntem ve teknikleri tercih ediyorum. Akıllı tahtaya uyumlu programlar var bunlar içerisinde EBA gibi programlardan etkinlikler, dersle ilişkin oyunlar yaptırıyorum. Sınıfın durumuna bağlı olarak grup çalışmaları ve bireysel çalışmaları da tercih ediyorum. Bu şekilde olması çocuklar arasında karşılıklı olarak yardımlaşmayı öğretiyor. Tartışma yöntemi ile karşılıklı fikir alışverişinde bulunuyorlar ve bu kalıcı öğrenme sağlıyor. Soru-cevap tekniği ile son olarak konuyu tekrar ediyorum.” şeklinde görüşünü ortaya koymuştur. Benzer görüşe sahip olan katılımcılar arasından olan B3 “Teknolojik araç ve gereçleri kullanmaya yönelik yöntem ve teknikleri daha çok tercih ediyorum. Akıllı tahta içerisinde bulunan EBA, Morpa kampüs vb. programlardan etkinlikler ve oyunlar yaptırıyorum. Öğrenciler bunları yaparken çok eğleniyor. Farklı olarak işbirlikli öğrenme kapsamında grup çalışmasına önem veriyorum. Soru-cevap tekniği ile çocukların konu öncesi ve sonrası konu tekrarlarını yapmak maksadıyla tercih ediyorum. Drama yöntemini kullandığımda oluyor fakat zaman sıkıntısından pek tercih etmiyorum. Ünite sonlarında öğrencilere konu ile ilişkili şiir, resim, özet çıkarma şeklinde oluşturup sınıfta

sunmalarını istiyorum bu şekilde olunca çok verimli oluyor. Öğrenci hem eğleniyor hem de yeteneklerinin farkına varıyor.” sözleriyle görüşünü ortaya koymuştur. Benzer görüşe sahip olan B4 *“Derslerimde genellikle buluş yoluyla öğrenmeye yönelik yöntem ve teknikleri tercih ediyorum. Bunlar içerisinde problem çözme, gezi gözlem yöntemleri bulunuyor. Bu yöntemleri tercih etme nedenim öğrenci daha iyi öğreniyor ve merak uyandırıyor. Buna bağlı olarak teknoloji uyumlu programlar, iş birlikli öğrenme, soru-cevap tekniği, beyin fırtınası, anlaşılması zor olan konuları drama tekniği ile anlatmayı tercih ediyorum. Bunlara ek olarak altı şapka öğrenme tekniği ve tartışma yöntemlerinden olan münazarayı sıklıkla derslerimde yer veriyorum. Derslerimde çeşitli yöntem ve teknikleri tercih etmem dersi çok eğlenceli kılıyor.”* sözleriyle görüşünü ortaya koymuştur. Benzer bir görüşe sahip olan B5 *“Beyin fırtınası ve münazara tercihimdir. Öğrencinin motivasyonunu ve öğrenciye yönelik akademik başarısını daha iyi sağladığını düşünüyorum. Beyin fırtınası ile birlikte öğrenciler akıllarına gelen ilk kavramı rahatlıkla söyleyebiliyorlar. Bu sayede öğrenciler derse daha aktif bir şekilde katılabiliyorlar. Münazara yöntemi ile öğrenciler daha iyi araştırmalar yapabiliyorlar. Buna dayalı olarak öğrenci eleştirel düşünebiliyor ve otokontrollerini sağlayabiliyorlar. Bunlarda dersin daha verimli olmasını sağlıyor.”* şeklinde görüşünü ortaya koymuştur. Benzer bir görüşe sahip olan B6 *“Genellikle anlatım yöntemini tercih ediyorum. Düz anlatım yöntemini tercih etmemin nedeni çoğunlukla derslerin sözel ders olmasından kaynaklı. Okulumuzda akıllı tahta bulunmadığı için etkinlikleri kendim hazırlayıp yaptırıyorum. Teknolojik araç gereç sıkıntımız var. Konuları anlatırken soru-cevap ve tartışma yöntemini kullanıyorum. Öğrenciler böyle olunca derste daha aktif oluyor. Gezi gözlem yöntem ve tekniklerini pek kullanamıyorum. Sınıf dışı geziler pek olmuyor.”* şeklinde görüşünü ortaya koymuştur. Benzer görüşe sahip olan bir diğer katılımcı B7 *“Derslerimde özellikle öğrencilerin bilgiyi somutlaştıracağı yöntem ve tekniklerden yararlanmaktayım. Elbette eğitimin bir parçası olan anlatımı göz ardı edemeyiz. Sosyal Bilgiler özellikle sözel bir aktarım dersi olduğu için anlaşılmasını kolaylaştırmak adına iş birliğini ve paylaşımı kolaylaştıran yöntemleri kullanmak durumundayım. Derslerimde en temelde anlatım yöntemi, istasyon tekniği, altı şapka, soru-cevap ve oyun temelli öğrenmeler ile desteklemekteyim. Bu yöntem ve teknikler özellikle öğrencinin öğrenmiş olduğu konuyu kavramasına ve bilgiyi kullanmasına ve bilgiyi paylaşmasına yardımcı olduğunu düşünüyorum.”* ifadeleriyle görüşünü ortaya koymuştur. Katılımcılar arasından benzer görüşe sahip olan B8 ise görüşünü şu şekilde ortaya koymuştur: B8, *“Derslerimde çoğunlukla sunuş yoluyla öğrenme yöntemini kullanmaktayım. Bu yöntemi kullanmamın nedeni konu yoğunluğunun fazla olması ve buna rağmen ders saatinin az olmasıdır. Dersimi sadece anlatım yöntemiyle ilerletmiyorum. Dersi farklı yöntem ve tekniklerle destekliyorum anlamlı öğrenmenin gerçekleşmesi için. Kullandığım yöntem ve teknikler: beyin fırtınası, soru-cevap, akıllı tahta üzerinden eğitici oyunlar, istasyon tekniği. Bu yöntem ve teknikleri yine konuya ve zamana göre ayarlıyorum.”* ifadeleriyle görüşünü ortaya koymuştur.

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğrenci Başarısına Katkı Sağlayan ve Öğrencileri Motive Eden Yöntem ve Tekniklere İlişkin Görüşleri ile İlgili Bulgular

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin hangi yöntem ve tekniklerin öğrenci başarısı üzerinde olumlu etkisinin olduğu ve öğrenciyi motive ettiği konusundaki görüşlerine yönelik bulgular, katılımcılar esas alınarak sınıflandırılmıştır. Söz konusu sınıflandırma, Şekil 2’de gösterilmiştir:

B1	•Fikir tarama,konuşma halkası, tartışma, drama
B2	•İşbirlikli öğrenme, drama, soru-cevap tekniği
B3	•Drama, münazara
B4	•Buluş yoluyla öğrenme, gezi-gözlem, tartışma
B5	•İş birlikli öğrenme, gezi-gözlem
B6	•Araştırma-inceleme,problem çözme,drama, örnek olay
B7	•İstasyon , kartopu tekniği, konuşma halkası, öykü oluşturma
B8	•Rol oynama, istasyon, altı şapka

Şekil 2.Sosyal bilgiler öğretmenlerinin hangi yöntem ve tekniklerin öğrenci başarısı üzerinde olumlu etkisinin olduğu ve öğrenciyi motive ettiği konusundaki görüşlerine yönelik bulgular

Araştırmada yer alan sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde kullandıkları yöntem ve tekniklerden öğrenci başarısına olumlu yönde etki eden ve öğrenciyi derse karşı motive eden yöntem ve teknikler konusunda farklı görüşler belirttikleri belirlenmiştir. Öğretmenlerin görüşleri doğrudan alıntılarla aşağıda belirtilmiştir:

Katılımcılar içerisinde B1 “*Bana göre fikir tarama, konuşma halkası, tartışma yöntem ve teknikleri öğrencilerin derse yönelik ilgisini ve başarısını artırıyor. Öğrenciler derse daha fazla katılıyor, sınıfta öz güveni gelişiyor, toplum önünde kendisini ifade etme gücü gelişiyor. Drama ile öğrenci eğleniyor ve derse ilgisi artıyor.*” şeklinde görüşünü ortaya koymuştur.

Farklı bir görüşe sahip olan B2 “*Öğrencilerin birlikte vakit geçirdiği iş birlikli öğrenme, drama tekniği ile daha olumlu sonuçlar alıyoruz. Öğrenci eğlenirken öğreniyor. Toplu olarak konu bitiminde yaptığım soru-cevap tekniği eğlenceli oyunlarla desteklediğimde öğrenciyi daha fazla motive oluyor.*” ifadeleriyle görüşünü ortaya koymuştur.

Farklı bir görüşü sahip olan B3 “*Öğrenciyi işin içerisine ne kadar katarsanız başarısı artar. Öğrenciye görev vermek, rol vermek öğrenciyi daha fazla motive etmektedir. En olumlu sonuçları drama ve münazarada alıyoruz.*” şeklinde görüşünü ortaya koymuştur.

Farklı bir görüşe sahip olan B4 “*Öğrenci başarısına olumlu etki eden yöntemlerden biri de buluş yoluyla öğrenmedir. Öğrenci burada kendi çabaları sonucunda bir şeyler öğreniyor ve bu anlamlı öğrenmeyi sağlıyor. Buna ek olarak gezi-gözlem tekniği ile öğrenci yaparak ve yaşayarak öğreniyor. Ve öğrendikleri daha verimli oluyor. Tartışma yöntemi ile kendi görüşünü savunuyor, yeni şeyler öğreniyor.*” ifadeleriyle görüşünü ortaya koymuştur.

Farklı bir görüşe sahip olan B5 “Her konuya yönelik farklı teknikler uygulandığı için en olumlu yöntem ya da en motive eden yöntem ve teknik budur diyemem. Ama genel anlamda ifade edersem en olumlu başarı getiren iş birlikli öğrenme yöntemidir. Öğrencilerin kolektif çalışması birbirlerine karşı daha çok motive ediyor. Buna ek olarak gezi ve gözlem tekniği ile belirli bir yaşantı elde ediyorlar, gözlemleri ile teorik dersleri daha iyi anlamlandırabiliyorlar.” sözleriyle görüşünü ortaya koymuştur.

Farklı bir görüşe sahip olan B6 “Bana göre en olumlu en motive eden yöntem ve teknik öğrencinin içinde bulunduğu yöntem ve tekniktir. Bunlar araştırma-inceleme, problem çözme, drama, rol oynama, örnek olay şeklinde ifade edebilirim bu yöntem ve teknikler içerisinde öğrenci etkin olarak rol alıyor ve daha enerjik ve derse daha olumlu yaklaşıyor.” ifadeleriyle görüşünü ortaya koymuştur.

Benzer görüşe sahip olan B7 “Tabii ki öğrenci merkezli yöntem ve teknikler en olumlu ve motive eden yöntem ve tekniklerdir. Bunlar istasyon tekniği, kartopu tekniği, öykü oluşturma, konuşma halkası, drama-rol oynama, altı şapkalı düşünme, eğitsel oyunlar öğrencileri eğlendirdiği için daha aktif katılıyorlar. En iyi öğrenme aktif katılımın sağlandığı öğrenmedir.” sözleriyle görüşünü ortaya koymuştur.

Farklı bir görüşe sahip olan B8 “Derste kullanılan yöntem ve tekniklerin öğrenci başarısına her açıdan olumlu etkisi olduğunu düşünüyorum. Konuyu düz anlatım haricinde öğrenciyi içine katan ve oyunlar ile destekli yöntem ve teknikler olumlu sonuçlar veriyor. Bu kapsamda örnek olarak istasyon tekniği, rol oynama, altı şapkalı düşünme tekniği öğrenci ile iç içe olan yöntem ve tekniklerdir.” şeklinde görüşünü ortaya koymuştur.

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Farklı Sınıflarda Farklı Yöntem ve Teknikler Kullanmasının Nedenleri ile İlgili Bulgular

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin farklı sınıflarda farklı yöntem ve teknikler kullanmasının nedenlerine yönelik bulgular, Şekil 3’te gösterilmiştir:

Şekil 3.Sosyal bilgiler öğretmenlerinin farklı sınıflarda farklı yöntem ve teknikler kullanmasının nedenlerine yönelik bulgular

Araştırmada yer alan sosyal bilgiler öğretmenleri derslerinde kullandıkları yöntem ve teknikleri her sınıfta aynı şekilde uygulayamadıklarını dile getirmişler ve gerekçelendirmişlerdir. Bu kapsamda her öğretmen farklı bir görüş ortaya koymuştur. Şekil 3’te belirtilen kodlar dâhilinde öğretmenlerin görüşleri doğrudan aktarılmıştır.

“Her sınıfta aynı sıklıkta mı kullanıyorsunuz?” sorusuna karşılık B1’in yanıtı “*Öğrencinin hazır bulunuşluğuna bağlı olarak değişkenlik gösteriyor. Öğrencinin isteğine bağlı olarak en uygun yöntemi seçmek en doğrusu olur. Her sınıfta aynı yöntem ve tekniği uygulamak sınıf mevcudundan kaynaklı sıkıntılı oluyor. Bu nedenden dolayı değişkenlik gösteriyor.*” şeklinde olmuştur. Benzer görüşe sahip olan B2 “*Her sınıfta kullanmak mümkün değil. Çünkü kademler arasında farklılık var.*” şeklinde görüşünü ortaya koymuştur.

Farklı bir görüşe sahip olan B3 “*Her sınıfta aynı sıklıkta uygulayamıyorum. Ders saati uygun değil. Daha çok bazı kademelerde sınava yönelik hazırlanıldığı için çeşitli yöntem ve teknikler pek tercih edilmiyor. Ayriyeten sınıf seviyeleri farklılık gösteriyor.*” şeklinde görüşünü ortaya koymuştur.

Farklı bir görüşe sahip olan B4 “*Her sınıfta değişkenlik gösteriyordu. Öğrencilerin bireysel farklılıklarına bağlı olarak değişkenlik gösteriyor, sınıf mevcuduna dayalı olarak değişiklik gösteriyor, sınıfın imkanlarına göre farklılık gösteriyordu.*” şeklinde görüşünü ortaya koymuştur.

Farklı bir görüşe sahip olan B5 “*Hayır aynı sıklıkta kullanmıyorum. Öğrencilerin bireysel farklılıkları göz önünde bulundurularak farklı yöntemlere başvurabiliyorum.*” sözleriyle görüşünü ortaya koymuştur.

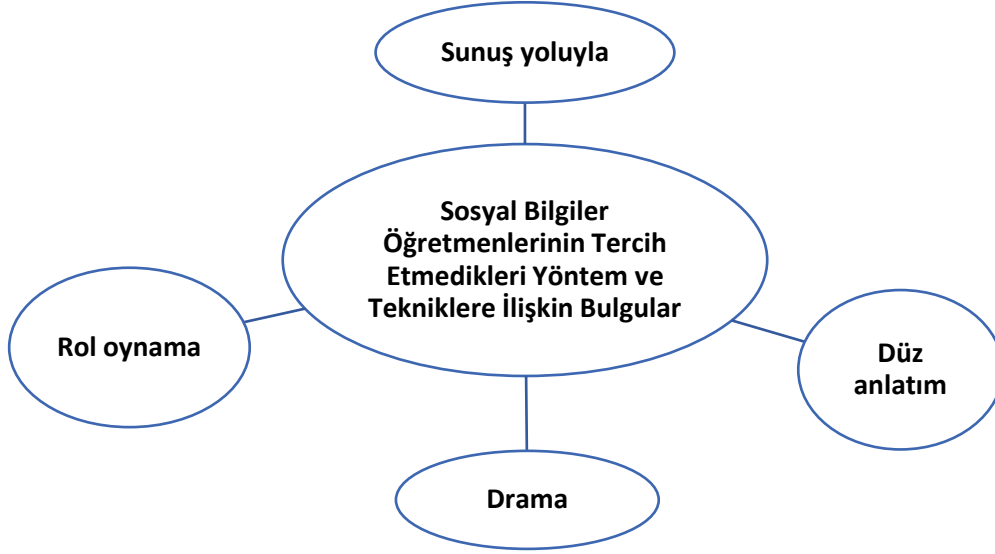
Farklı bir görüşe sahip olan B6 “*Öğrencinin derse katılımına göre farklılık gösteriyor. Oyunlaştırma olunca katılım fazla oluyor. Fakat bazı sınıflar ilgisiz kalıyor. Bu sebepten aynı sıklıkta gerçekleşmiyor. Bun bağlı olarak müfredatın yetismemesinden kaynaklı olarak da sınıflar arsında farklılık oluyor.*” şeklinde görüşünü ortaya koymuştur.

Farklı bir görüşe sahip olan B7 “*Her sınıfın fiziksel yapısı ve öğrencinin akademik başarısının farklılaştığı için aynı yöntem ve teknikleri her sınıfta aynı sıklıkta kullanmıyorum.*” şeklinde görüşünü ortaya koymuştur.

Farklı bir görüşe sahip olan B8 “*Yöntem ve teknikler sınıfların tamamında aynı sıklıkta uygulayamıyorum. Durum konuya ve zamana göre değişiyor. Eğer o gün konumuz az ve zamanım varsa eğlenceli yöntem ve teknikleri tercih ediyorum. Zaman kısıtlıysa mecburen müfredatı yetiştirmek zorunda kalıyorum.*” şeklinde görüşünü ortaya koymuştur.

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Tercih Etmedikleri Yöntem ve Teknikler ile ilgili Bulgular

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin tercih etmedikleri yöntem ve tekniklere ilişkin bulgular, Şekil 4’te gösterilmiştir:

Şekil 4.Sosyal bilgiler öğretmenlerinin tercih etmedikleri yöntem ve tekniklere ilişkin bulgular

Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenleri derslerinde bazı yöntem ve teknikleri pek tercih etmediklerini dile getirmişler ve bunu gerekçelendirmişlerdir. Elde edilen veriler Şekil 4’te gösterildiği gibi kodlara ayrılmıştır. Bu kapsamda katılımcıların görüşleri doğrudan alıntılanmıştır. Katılımcılar görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

B1 “Kalabalık sınıflarda drama yapmıyorum. O grubu organize etmek karmaşıklığa neden oluyor. İmkanların kısıtlı olmasından kaynaklı düz anlatımı tercih ettiğim oluyor fakat anlatım tekniği konu yapısıyla uyummadığı zaman öğrenci bilgiyi kavrama konusunda yetersiz kalıyor. Öğrencinin sıkılması, dersten kopması, derse yönelik ilgisinin azalması gibi durumlar yaşandığı için düz anlatımı elimden geldiğince tercih etmemeye çalışıyorum.” şeklinde görüşünü ortaya koymuştur.

Farklı bir görüşe sahip olan B2 “Bütün yöntem ve teknikleri kullanmaya çalışıyorum. Her yöntem ve tekniğin faydalı olduğunu düşünüyorum. Ama az veya çok tartışılabilir.” şeklinde görüşünü ortaya koymuştur.

Farklı bir görüşe sahip olan B3 “Düz anlatımı genel olarak kullanmanın yanlış olduğunu bilsek de zaman sıkıntısından kaynaklı bazen kullanıyorum. Fakat dersin sürekli olarak düz anlatım şeklinde sürdürülmesi öğrencinin ilgisinin dağılmasına, monoton bir dersin olmasına, dersten sıkılma ve derste öğrencilerin uykusunun gelmesine neden olmaktadır. Bu sebepten anlatım tekniğinin fazla tercih edilmesini ön görmüyorum.” sözleriyle görüşünü ortaya koymuştur. Benzer bir görüşe sahip olan B4

“Derslerimde anlatım tekniği ve grup anlatım tekniğini kullanmıyorum. Çünkü öğrenci derste sıkılıyor, öğrencinin dikkati dağılıyor, motivasyonu düşüyor. Öğrenciler konuları anlamaktan ziyade ezberlemeye çalışıyor. Sadece anlatım tekniğinin kullanılması öğrenciyi değersiz hissettiriyor çünkü hep öğretmen konuşuyor.” şeklinde görüşünü ortaya koymuştur. Benzer görüşe sahip olan B5 “Sunuş yöntemini tercih etmiyorum. Bu yöntemde öğretmen ön planda öğrenci geri planda kalıyor. Bu durum ise öğrenciyi derse karşı motive etmiyor.” ifadeleriyle görüşünü ortaya koymuştur.

Farklı bir görüşe sahip olan B6 “*Öğrencinin içerisinde bulunmadığı tüm yöntem ve teknikler diyebiliriz. Öğrenci konuşmuyor, söz hakkı almıyor ve değersiz hissediyor.*” ifadeleriyle görüşünü ortaya koymuştur. Benzer görüşe sahip olan B7, “*Derslerimde özellikle kalabalık sınıflarda tüm sınıfın etkinliğe katıldığı yöntemlerden sakınmaya çalışıyorum. Grup çalışmaları benim için sınıfı yönetimde bazen zorlanmama sebep olmakta. Örneğin kalabalık kadrolu bir rol oynama tekniğini kullanmıyorum. Öğrenciler rolünü meydana getirirken kopmalar meydana gelebiliyor.*” Şeklinde görüşünü ortaya koymuştur.

Farklı bir görüşe sahip olan B8 “*Ben düz anlatım yöntemini pek tercih etmiyorum. Bunun sebebi sadece öğretmenin bilgi aktarması ve öğrencinin pasif konumda olmasından kaynaklı anlamlı bir öğrenmenin gerçekleşmediğini düşünmekteyim. Ortaokul öğrencileri için çok uygun bir yöntem olmadığını düşünüyorum. Çünkü bu yöntemle öğrenciler için ders saati sıkıcı gelebilir. Derse yönelik ilgileri ve istekleri azalabilir.*” şeklinde görüşünü ortaya koymuştur.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Araştırmada Türkiye’deki bir ilin sınırları içerisinde yer alan ve farklı okullarda görev yapmakta olan sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde hangi yöntem ve teknikleri kullandıklarını belirlemek amacıyla 8 gönüllü sosyal bilgiler öğretmeni görüşülmüştür. Katılımcılardan elde edilen veriler araştırmanın görüşme sorularına bağlı olarak çözümlenmiş ve bu temalara dayalı olarak kodlar oluşturulmuştur. Alanyazında bu araştırmanın konusuyla benzer biçimde sosyal bilgiler dersinde kullanılan yöntem ve teknikleri irdeleyen tek bir çalışma (Berkant ve Arslan, 2015) yer aldığından dolayı araştırmada ulaşılan sonuçlar kapsamlı biçimde tartışılmamıştır. Araştırmada ulaşılan sonuçlar şöyledir:

Araştırmada sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerde farklı yöntem ve teknikler kullandıkları belirlenmiştir. Bunlar; beyin fırtınası, gezi gözlem, soru-cevap tekniği, istasyon tekniği, altı şapka düşünme tekniği, düz anlatım, teknoloji uyumlu, proje yöntemi, tartışma, iş birlikli öğrenme, drama, rol oynama, buluş yoluyla öğrenme şeklindedir. Katılımcılardan alınan görüşler sonucunda, çeşitli yöntem ve tekniklerin derste kullanımının öğrencilerin derse yönelik ilgi ve isteklerini arttırdığı tespit edilmiştir. Öğretmenler özellikle öğrencilerin aktif olarak katıldığı yöntem ve tekniklerin daha verimli olduğunu ifade etmişlerdir. Katılımcılara göre her bir yöntem ve teknik öğrenciye farklı bir değer ve beceri kazandırmaktadır. Örnek olarak rol oynama tekniği ile öğrenci empati becerisi kazanırken iş birlikli öğrenme yöntemi ile öğrenciler yardımseverlik değerini kazanmaktadır. Bu açıdan sosyal bilgiler dersinde çeşitli yöntem ve tekniklerin tercih edilmesi, dersin anlaşılması ve öğrencilere çeşitli değer ve beceri katması açısından önemlilik arz etmektedir.

Araştırmada hangi yöntem ve tekniklerin öğrenci başarısını olumlu etkilediği ve onları motive ettiği üzerine görüşlerin farklılaştığı belirlenmiştir. Söz konusu görüşler, şu şekildedir: Sosyal bilgiler öğretmenleri daha çok öğrencilerin eğlendiği, yaparak ve yaşayarak öğrendiği, kendi çabalarıyla çalışıp ürettiği konulara daha çok hâkim olduklarını ve derse yönelik ilgilerinin arttığını dile getirmişlerdir. Bu

kapsamda ikinci bulgu ilk bulgunun sonucuyla benzerlik göstermektedir. Öğrencilerin kendi bilgilerini kendisinin ürettiği, görev aldığı, sorumluluk üstlendiği, kendi çalışmalarıyla öğrendiği yöntem ve teknikler daha olumlu ve daha motive edicidir.

Araştırmada öğretmenlerin farklı sınıflarda farklı yöntem ve teknikler kullanmasının nedenlerine yönelik sonuçlar şu şekildedir: Sosyal bilgiler öğretmenleri her sınıfta aynı yöntem ve teknikleri uygulayamadıklarını dile getirmişlerdir. Öğretmenlere göre sınıftaki öğrencilerin bireysel farklılıkları, öğrencilerin hazırbulunuşlukları, ders saatinin az olması, müfredat konularının yoğun olması, öğrencilerin akademik başarısı, sınıfların kalabalık olmasından kaynaklı olarak yöntem ve teknikleri eşit olarak kullanamama mecburiyetinde kalmaktadırlar.

Araştırmada sosyal bilgiler öğretmenlerinin kullanmayı tercih etmedikleri yöntem ve tekniklere yönelik sonuçlar şu şekildedir: Öğretmenlerin çoğunluğu geleneksel yöntem ve teknikler kullanmanın öğrenci başarısını olumsuz etkilediği, öğrencinin derse yönelik ilgisinin azaldığı, öğrencinin derste uykusunun geldiği, öğrencinin dersi ezber ders olarak görmesine neden olduğu, dersin monoton bir şekilde ilerlediği şeklinde görüş bildirmişlerdir. Bundan dolayı anlatım tekniğinin ve öğrencinin aktif olarak içinde katılmadığı yöntem ve tekniklerin tercih edilmemesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Alanyazında yapılan incelemeler sonucunda bu araştırmayla benzer konuya sahip olarak Berkant ve Arslan (2015)'in çalışmasına rastlanmıştır. Bu çalışma incelendiğinde öğretmenlerin genellikle derslerinde geleneksel yaklaşıma yönelik yöntem ve teknikler kullanmak zorunda kaldıkları ve bunu zaman sıkıntısından, müfredat yoğunluğu ve sınıfların kalabalık ve imkanların kısıtlı olmasına dayandırmışlardır. Öte yandan ilgili çalışmada yer alan öğretmenler, yapılandırmacı yaklaşıma yönelik çağdaş yöntem ve teknikleri uyguladığı fakat çeşitli nedenlerden dolayı tamamını uygulayamadıklarını belirtmişlerdir.

Bu çalışmanın temel amacı çerçevesinde diğer çalışmalardan farklı olarak sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde kullandıkları ve hangi yöntem ve tekniğin daha yararlı olduğu konusunda görüşleri alınmıştır. Bu açıdan bu çalışmanın Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin derslerinde hangi yöntem ve teknikleri uygulayacakları konusunda faydalı olacağı ve bu hakkında araştırma yapacak araştırmacılara yol göstereceği düşünülmektedir.

ÖNERİLER

Araştırmadan elde edilen veriler kapsamında birtakım önerilerde bulunulmuştur. Söz konusu öneriler, şöyledir:

- Sosyal bilgiler derslerinde farklı yöntem ve tekniklerin uygulanabilmesi için ders saatinin süresi arttırılabilir.
- Sosyal bilgiler derslerinde drama ve rol yapma gibi tekniklerin uygulanabilmesi için müfredat konularında düzenlemeye gidilebilir.

- Sınıfların kalabalık olması sınıf yönetimi zorlaştırmakta ve bazı yöntem ve tekniklerin uygulanamamasına sebep olmaktadır. Bu açıdan okullarda sınıf sayısının artırılarak sınıf mevcutlarının azaltılması sağlanabilir.
- Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal bilgiler dersinde kullandıkları yöntem ve tekniklerin irdelenmesine yönelik daha büyük katılımcı gruplu araştırmalar yapılabilir.
- Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal bilgiler dersinde kullandıkları yöntem ve tekniklerin irdelenmesine yönelik istatistiksel araştırmalar yapılabilir.

Etik Metni

Bu makalede dergi yazım kurallarına, yayın ilkelerine, araştırma ve yayın etiği kurallarına, dergi etik kurallarına uyulmuştur. Makale ile ilgili doğabilecek her türlü ihlallerde sorumluluk yazara aittir.

Yazar Katkı Oranı

Yazarın bu makaleye katkı oranı, %100'dür.

Çıkar Çatışması Beyanı

Makalem ile ilgili herhangi bir kurum, kuruluş, kişi ile mali çıkar çatışması yoktur.

Etik Onay

Bu araştırma Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'nun 29.11.2022 tarih ve 273 sayılı etik kurul kararı kapsamında gerçekleştirilmiştir.

KAYNAKÇA

- Arıcı, A. F. (2010). Türkçe öğretiminde kullanılan strateji-yöntem ve teknikler. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 299-307. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/ataunisobil/issue/2817/37941>
- Aşilioğlu, B. (2006). İngilizce öğretmen adaylarının öğretim yöntem ve teknikleri konusundaki yeterliliklerine ilişkin algıları. *Eurasian Journal of Educational Research*, 22, 1-11. Retrieved from https://ejer.com.tr/wp-content/uploads/2021/01/ejer_2006_issue_22.pdf
- Saracaloğlu, A. & Karasakaloğlu, N. (2011). Türkçe Öğretmenlerinin öğretimde kullandıkları yöntem ve tekniklere ilişkin görüşleri. *İlköğretim Online*, 10(3), 951-960. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/ilkonline/issue/8591/106787>
- Baltacı, A. (2018). Nitel araştırmalarda örnekleme yöntemleri ve örnek hacmi sorunsalı üzerine kavramsal bir inceleme. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 231-274. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/bitlissos/issue/38061/399955>
- Berkant, H. G., & Arslan, T. (2015). Sosyal bilgiler öğretim programında yer alan öğretim yöntem ve tekniklerinin uygulanmasına yönelik öğretmen görüşleri. *Electronic Turkish Studies*, 10(11), 293-312. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8643>

- Bozpolat, E., Ugurlu, C. T., Usta, H. G., & Şimşek, A. S. (2016). Öğrenci ve öğretim elemanlarının öğretim yöntem ve tekniklere ilişkin görüşleri: Nitel bir araştırma. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (27), 83-95. <https://doi.org/10.14582/DUZGEF.690>
- Demirkan, Ö., & Saraçoğlu, G. (2016). Anadolu lisesi öğretmenlerinin derslerde kullandıkları öğretim yöntem ve tekniklerine ilişkin görüşleri. *The Journal of International Lingual Social and Educational Sciences*, 2(1), 1-11. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/jilses/issue/23621/251570>
- Deveci, H., & Bayram, H. (2022). Sosyal bilgilerin tanımı, kapsamı ve önemi. Ö. Gürdoğan Bayır, & T. Selanik Ay (Editörler). *İlkokul ve ortaokul uygulama örnekleriyle sosyal bilgiler öğretimi içinde* (s.11-34). Ankara: Vizetek Yayıncılık.
- Karasu Avcı, E., & Ketenoğlu Kayabaşı, Z. E. (2019). Sınıf öğretmenlerinin derslerinde kullandıkları yöntem ve tekniklere ilişkin görüşleri: Bir olgubilim araştırması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(4), 926-942. <https://doi.org/10.16986/HUJE.2018044069>
- Karatekin, K., Merey, Z., & Keçe, M. (2015). Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Van Yüzyüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 72-96. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/yyuefd/issue/25854/272573>
- Kayabaşı, Y. (2012). Öğretmenlerin öğretim sürecinde kullandıkları öğretim yöntem ve teknikleri ile bunları tercih etme nedenleri. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(27), 45-65. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/baunsobed/issue/50194/646294>
- Kubat, U. (2016). Fen bilgisi öğretmen adaylarının öğrenme öğretme sürecinde kullandıkları öğretim yöntem-teknikleri ve kullanım amacının belirlenmesi. *Qualitative Studies*, 11(4), 39-47. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/nwsaqual/issue/24957/263426>
- Kulak, H., & Ayparçası, M. (2018). Sınıf öğretmenlerinin öğretimsel strateji, yöntem ve tekniklere ilişkin görüşleri: Türkçe dersine yönelik nitel bir araştırma. *İmgelem*, 2(3), 27-58. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/imgelem/issue/41832/504892>
- Sözer, E. (1998). Sosyal Bilgiler öğretiminde ilke, strateji, yöntem ve teknikler. G. Can (Ed.), *Sosyal bilgiler öğretimi içinde* (s.80-83). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Sünbül, A. M. (2011). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. Konya: Eğitim Yayınevi.
- Şimşek, H., Hırça, N., Coşkun, S. & Coşkun, S. (2013). İlköğretim fen ve teknoloji öğretmenlerinin öğretim yöntem ve tekniklerini tercih ve uygulama düzeyleri: Şanlıurfa ili örneği. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(18), 249-268. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/mkusbed/issue/19552/208334>
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, Ö. (2017). Fen öğretmenlerinin tercih ettikleri öğretim strateji, yöntem ve teknikler: Fen öğretmen adaylarının düşünceleri. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (12), 493-510. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/igdirsosbilder/issue/66817/1045086>

EXTENDED ABSTRACT

There are many methods and techniques that can be used in the social studies lesson. Since it is important how the teacher conveys information in the social studies lesson rather than how he conveys it, the teacher should master modern methods and techniques and make the right choices. As a result of the studies carried out in the literature, many studies in various fields related to this topic (Arici, 2006; Aşillioğlu, 2006; Saracaloğlu and Karasakaloğlu, 2011; Kayabaşı, 2012; Kubat, 2016; Demirkan and Saraçoğlu, 2016; Bozpolat et al., 2016; Yılmaz, 2017; Kulak and Ayparça, 2018; Avcı and Kayabaşı, 2019) have been encountered. When the studies in question were examined, it was seen that the studies mostly examined which methods and techniques teachers used in their lessons. According to the results of the mentioned studies, teachers stated and justified that they mostly use the traditional educational approach in their lessons and that they cannot apply the modern methods and techniques brought by the constructivist approach. In the field of social studies, a small number of studies (Berkant and Arslan, 2015) have been found in which the methods and techniques applied in classes have been examined within the scope of teacher opinions.

The education of the social studies lesson, which aims to provide primary and secondary school students with knowledge, skills and values related to daily life, requires the use of effective methods and techniques. On the other hand, it is important for social studies teachers to internalize the methods and techniques they use in social studies class and to become competent in using them. In this context, it was decided that the opinions of social studies teachers about the methods and techniques they use in the lessons should be investigated. In this research, in contrast to the studies in the literature, the opinions of social studies teachers about which methods and techniques they find useful to use in their lessons were taken. It is thought that taking opinions in this direction from the teachers in the field will benefit in designing the education and training process of the social information lesson and will create resources for researchers who want to do similar studies. The purpose of this research is to examine in depth the opinions of social studies teachers about the methods and techniques used by the lessons. Within the scope of this purpose, answers to the following questions were sought:

- What methods and techniques do social studies teachers prefer to use in their lessons?
- Which methods and techniques do social studies teachers think are more effective in terms of social studies lesson?

In this research, phenomenology (phenomenology) design, one of the qualitative research methods, was used. Phenomenology reveals the existing phenomenon and examines in depth how the phenomenon is perceived by people, how it is evaluated, taking their views. Facts can be expressed as the experiences we get as a result of our lives in the world we live in. From this point of view, the phenomenology pattern allows detailed data to be obtained by examining these phenomena that we are aware of from various angles (Yıldırım and Şimşek, 2016). In this research, it was considered appropriate to use this

pattern in order to get an in-depth opinion from social studies teachers about which methods and techniques are appropriate to use in the lessons.

The participant group of the research included 8 volunteer social studies teachers who are working in the center of a province in Turkey in the 2022-2023 academic year. The accessible sampling technique, one of the purposeful sampling methods, was used in the research. Easily accessible sampling is a method that allows quick and easy access to the current situation and is advantageous in terms of cost and is preferred in qualitative research (Baltacı, 2018). The reason for choosing this sample in the research is that the participant group is close to the researcher and provides ease of transportation. A total of 8 volunteer social studies teachers, including 4 women and 4 men, made up the working group of the research. The distribution between the gender variables was randomly generated. Decoupling between the two variables was performed in a random manner. Each teacher is coded with the letter "B".

The data collection tool of the research has been prepared by the researcher in the form of a semi-structured interview form in accordance with the purpose of the research. During the preparation of these questions specialists were consulted. A pilot application was conducted to check the comprehensibility of the questions. In the research, the interviews with the teachers were recorded on a voice recorder and were translated into writing format and filed on a computer for analysis.

Descriptive analysis was used to analyze the data collected in the research. Descriptive analysis is a type of data analysis that is included in qualitative research and expresses the analysis and interpretation of the obtained data under predetermined themes (Yıldırım and Şimşek, 2016). The reason for the use of descriptive analysis technique in the research is that the analysis was made according to the questions in the interview form used as a data collection tool. The questions included in the interview form have been accepted as the theme. The questions mentioned are as follows:

- What methods and techniques do you prefer to use in the lessons?
- In your opinion, which methods and techniques have a more positive effect on student success and motivate students more in the classroom?
- Do you use the same methods and techniques in each class, do you use different methods and techniques? Why?
- What are the methods and techniques that you do not prefer?

In the research, it has been determined that social studies teachers use different methods and techniques in the lessons. These are; brainstorming, sightseeing observation, question-answer technique, station technique, six hats thinking technique, straight expression, technology compatible, project method, discussion, cooperative learning, drama, role playing, learning through invention. As a result of the opinions received from the participants, it was found that the use of various methods and techniques in the lesson increased the students' interest and desire for the lesson. Teachers especially stated that the methods and techniques in which students actively participate are more efficient. According to the participants, each method and technique gives a different value and skill to the student. For example,

while the student gains empathy skills with the role-playing technique, the students gain the value of benevolence with the cooperative learning method. From this point of view, choosing various methods and techniques in the social studies lesson is important in terms of understanding the lesson and adding various values and skills to students.

In the research, it has been determined that opinions differ on which methods and techniques positively affect student success and motivate them. The opinions in question are as follows: Social studies teachers expressed that they have mastered more subjects that students have fun with, learn by doing and living, work and produce with their own efforts, and their interest in the lesson has increased. In this context, the second finding shows similarity with the result of the first finding. The methods and techniques that students produce their own knowledge by themselves, take on duties, assume responsibility, and learn through their own studies are more positive and more motivating.

The main reasons why teachers use different methods and techniques in different classes in the research are as follows: Social studies teachers stated that they cannot apply the same methods and techniques in each class. According to teachers, they are forced to use methods and techniques equally due to the individual differences of students in the classroom, the readiness of students, the lack of class hours, the intensive subjects of the curriculum, the academic success of students, the overcrowding of classes.

Research social studies teachers do not prefer to use methods and techniques that the results are as follows: the vast majority of teachers using traditional methods and techniques have a negative impact on student achievement student for the lesson of interest is reduced, when in the lesson of sleep the student, the student lesson memorization is why you see it as that, of lesson, in a monotonous way of moving your feedback in the form reported. Therefore, it has been concluded that the expression technique and the methods and techniques that the student does not actively participate in should not be preferred.

As a result of the investigations carried out in the literature, the study of Berkant and Arslan (2015) was found to have a similar subject with this research. When examined in this study, teachers are often forced to use methods and techniques for a traditional approach in their lessons, and this time, the boredom, the curriculum used to be crowded classes and intensity and limited opportunities. On the other hand, the teachers who took part in the related study stated that they applied modern methods and techniques for the constructivist approach, but could not apply all of them for various reasons.

Within the framework of the main purpose of this study, unlike other studies, opinions of social studies teachers about the methods and techniques they use in their lessons and which methods and techniques are more useful were taken. From this point of view, it is thought that this study will be useful for Social Studies teachers to apply which methods and techniques in their lessons and will guide researchers who will conduct research on this.

Some suggestions have been made within the scope of the data obtained from the research. The recommendations in question are as follows:

- The duration of the lesson time can be increased in order to apply different methods and techniques in social studies lessons.
- Curriculum subjects can be reduced in order to apply techniques such as drama and role-playing in social studies lessons.
- The overcrowding of the classrooms makes classroom management difficult and causes some methods and techniques to not be applied. From this point of view, it can be ensured that the number of classes in schools is increased and the class availability is reduced.